

Cooperative Learning

Af Jette Stenlev

Cooperative Learning er i de senere år blevet udbredt på mange skoler i Danmark, og interessen for det er stadig stigende. Men hvad er Cooperative Learning egentlig? Her kommer en kort introduktion.

Cooperative Learning er en kompleks undervisningsform, der kræver en del af læreren, men gevinsten er undervisning af meget høj faglig kvalitet, hvor eleverne lærer mere og hurtigere, ligesom der er en lang række andre menneskelige "sidegevinster". Den form for Cooperative Learning (CL), der er kendt i Danmark, er udviklet gennem en meget lang årrække af professor i psykologi dr. Spencer Kagan og hans samarbejdspartnere.

I Cooperative Learning struktureres samarbejdet imellem eleverne via et stort antal forskellige specifikke samarbejds mønstre – også kaldet strukturer – der gør både faglige mål og selve læreprocesserne tydelige og let tilgængelige for eleverne. Det skaber et meget stort fagligt fokus, dyb koncentration og et uhørt højt aktivitetsniveau hos den enkelte elev. Samtidig udvikler det en lang række personlige og sociale færdigheder.

Cooperative Learning er baseret på mere end fem årtiers forskning i USA og andre lande. Faktisk har ingen andre undervisningsformer en så solid forskningsbase med dokumentation for, at det virker som Cooperative Learning. Erfaringsgrundlaget på verdensplan er enormt, og resultaterne fra både forskning og anvendelse på skoler er meget positive. De inkluderer bl.a. bedre faglige resultater i alle fag, udvikling af fagligt og socialt selvværd, motivation for at lære, sociale færdigheder og sprogudvikling, også for de tosprogede elever. Anvendelse af CL har også en markant positiv effekt i forhold til at nedbringe uro, negativ adfærd og mobning. Der er allerede en del erfaringer fra Danmark, hvor Cooperative Learning anvendes af lærere på mange forskellige niveauer i uddannelsessystemet, fra indskoling til udskoling, på gymnasiale uddannelser og efterhånden også nogle steder på videregående uddannelser.

Hvad er det særlige ved Cooperative Learning?

Cooperative Learning er udviklet i USA, hvor det repræsenterer et radikalt brud med den traditionelle amerikanske skole, der har været præget af tavleundervisning, udenadslære og tests. Cooperative Learning er ved første øjekast en mindre radikal omvæltning for danske lærere, der er vant til at lade eleverne arbejde sammen i par og grupper og lade deres holdninger indgå som en væsentlig del af undervisningen.

Ikke desto mindre repræsenterer CL en gennemgribende nytænkning i forhold til den praksis, de fleste danske lærere er vant til. Anvendelse af CL indebærer en nyorganisering af undervisningen, både hvad angår lærerrollen, samspil mellem eleverne indbyrdes og mellem eleverne og læreren og beskaffenheden af selve læreprocesserne. Dette kan lade sig gøre takket være de nævnte strukturer, der alle er bygget op af en række trin, hvor eleverne samarbejder i målrettede og meget varierede læringsaktiviteter. Det faglige indhold i strukturerne kan være hvad som helst fra leg med tal og bogstaver i indskoling til fremmedsprog, matematik, astrofysik og filosofi og et hvilket som helst andet fag, uanset om der er tale om grundskole, gymnasiet eller videregående uddannelser.

En af de helt store styrker ved CL er, at der i strukturerne forgår en række processer sideløbende. Mens børnene arbejder fagligt, øver og udvikler de samtidig forskellige sociale og personlige kompetencer som aktiv lytning, ansvarlighed, hjælpsomhed, samarbejds vilje og mange andre.

Strukturernes opbygning.

CL-strukturer er altså en slags opskrifter på læreprocessers form. De angiver læreprocessens forløb, men ikke det faglige indhold. Det lægger læreren selv ind i strukturen. Den samme struktur kan derfor anvendes igen og igen. Et eksempel på en struktur er *Mix-par-svar*, som fungerer på følgende måde:

Trin 1: Læreren siger "Mix", og eleverne cirkulerer imellem hinanden.

Trin 2: Læreren siger: "Find en makker"

Trin 3: Alle danner par med den, der står nærmest på det tidspunkt.

Trin 4: Læreren stiller et spørgsmål om det emne, der arbejdes med.

Trin 5: Partnerne diskuterer deres svar eller deler viden i den afsatte tid.

Trin 6: Læreren siger "Mix", eleverne takker deres partner og cirkulerer igen.

Trin 7: Start igen fra trin 2.

Strukturen rummer et hav af muligheder for forskellige

Quiz og byt lægger op til, at der udveksles og sammenlignes svar. Alle er aktive og i gang med at lære. Enghaveskolen/Faaborgegnens Friskole.

faglige læreprocesser. Fx kan læreren stille spørgsmål til den tekst i dansk, engelsk eller historie, eleverne har læst, som alle så diskuterer med deres makker, eller eleverne kan medbringe et ark med opgaver (fx i matematik), hvor hver opgave forklares eller diskuteres med en ny makker, eller de kan øve sig i at forklare naturvidenskabelige begreber, som læreren har skrevet på smartboard, eller som eleverne har understreget i deres tekster. Mulighederne er uendelige. Undervejs i strukturen har eleverne brug for forskellige sociale færdigheder såsom at hilse på deres nye makker, lytte aktivt, give feedback (afhængigt af opgaven), hjælpe, takke for samarbejdet mv. Læreren fremhæver i sin instruktion til arbejdet, hvilke sociale færdigheder hun ønsker, at eleverne skal øve (fx aktiv lytning), og hun lægger mærke til, hvordan det går med denne del af arbejdet, ligesom hun naturligvis lytter til det faglige, der foregår blandt eleverne, mens de interagerer.

Mere taletid til hver elev

Den tid, den enkelte elev har mulighed for at være aktiv mangedobles, når der anvendes strukturer. Hvis læreren fx i Mix-par-svar stiller 3-4 spørgsmål, vil alle børnene få talt om alle disse spørgsmål (med skiftende partnere) i løbet af nogle få minutter. 50% af eleverne vil nemlig svare på spørgsmålene samtidig i stedet for en elev ad

gangen, som det er tilfældet i traditionel klasseundervisning. Det betyder reelt, at elever, der undervises med CL, ofte er 10-20 gange så meget "på", som elever, der undervises på andre måder. Det er bl.a. derfor, elevernes faglige niveau bliver højere.

CL-strukturer

De mange CL-strukturer (der er 46 forskellige i den danske bog om Cooperative Learning) er vidt forskellige med stor variation både fysisk (i nogle strukturer sidder eleverne, i andre står eller går de), tidsmæssigt (samme struktur kan i én sammenhæng vare 2 minutter og i en anden fx 20), socialt (man samarbejder med samme partner, skiftende partnere eller i et team, og det foregår på mange forskellige måder). Hver struktur er opbygget i simple trin, der hver udgør en overskuelig del af den samlede læreproces. Det enkelte trin definerer, hvem der skal kommunikere med hvem, og denne tydelige struktur på arbejdet gør det overskueligt for eleverne at deltage i læreprocesserne, uanset om indholdet er simpelt eller komplekst. De mange strukturer skaber mange forskellige slags læreprocesser; nogle af dem er velegnede, når man skal tilegne sig fx begreber, facts, formler osv., mens andre er skabt til fordybelse, analyse, argumentation og andre former for tænkearbejde. Atter andre er oplagte, når eleverne skal lære at fremlægge stof og tanker for hinanden.

Grundprincipperne i strukturerne

At strukturerne kan fastholde alle eleverne i disse arbejdsprocesser skyldes, at alle strukturerne er baseret på et samspil imellem fire grundprincipper, de såkaldte

SPIL-principper

Disse fire principper er "Samtidig interaktion", som gør, at alle elever er aktive samtidig, "Positiv indbyrdes afhængighed", som gør, at eleverne samarbejder og bruger hinanden i læreprocesserne, "Individuel ansvarlighed" som sikrer, at alle elever yder individuelle præstationer i arbejdet og "Lige deltagelse", som gør, at ingen elev får lov til at dominere, eller til at gemme sig og "snyde uden om" at være med.

Man behøver ikke at overtale eleverne til at overholde principperne. De er indbygget i selve strukturerne, så hvis man anvender en struktur trin for trin, som den er beskrevet, sørger principperne for, at børnene inddrager og fastholder hinanden i læreprocesserne. Det betyder, at læreren kan fokusere på at gå omkring og lytte til de enkelte elevers faglige kommunikation og hjælpe, hvor der er behov. Og da de taler meget mere om stoffet, end elever normalt gør i undervisningen, får læreren også meget mere information om hver enkelt elevs faglige udbytte.

Dette er kun en af de mange fordele, der er ved, at eleverne kommunikerer så grundigt om det faglige stof, som de gør i Cooperative Learning. Andre fordele er styrkelse af indlæring og hukommelse, øvelse i at kommunikere tydeligt og udvikling af et nuanceret sprog og et stort ordforråd.

Om at møde elevernes behov

Strukturerne er bygget op, så de stimulerer eleverne til at samarbejde, snakke med hinanden, give feedback osv. – rigtig meget og rigtig tit. Og snakke vil børn (og unge) altid gerne – så her bliver tingene pludselig nemmere for både lærere og elever. Læreren skal ikke længere bruge en masse tid og energi på at få børnene til at tie stille, og børnene kan få dækket deres behov for at snakke, samtidig med at de lærer.

På samme måde med det fysiske behov for at bevæge sig. Mens meget undervisning i dag stadig bygger på den forudsætning, at børnene kan sidde stille på deres stole temmelig længe ad gangen, så er CL mere kropslig og involverer en del bevægelse. Eleverne kommer op af stolene og ud på gulvet i mange af strukturerne, og de står ofte op i kortere perioder, mens de arbejder med lærestoffet. Dette er en stor fordel for børn, der har svært ved at sidde stille – ikke mindst mange af drengene – og desuden er det fremmende for læringen, idet fysisk aktivitet pumper mere ilt til hjernen.

I et klasseværelse, hvor der anvendes CL, er der derfor stor overensstemmelse imellem, hvad læreren ønsker, at børnene skal gøre, og hvad de faktisk har lyst til og synes er sjovt. Resultatet er et højt fagligt engagement og langt færre problemer med forstyrrende og ukoncentrerede elever.

Hvad adskiller Cooperative Learning fra andre pædagogiske "modedefænomener"?

Det, der giver Cooperative Learning så stor gennemslagskraft, er nok, at det er så gennemtænkt og gennemprøvet. Der er ingen løse ender, ting, man har "glemt at tage højde for" eller teori, der ikke holder i praksis. Det er lykkedes forskere og lærere i samarbejde at udvikle en undervisningsform, der når ind til det enkelte barn, skaber intensitet og relevans i de enkelte læringsaktiviteter og styrker børnenes personlige udvikling og identitetsdannelse. Selv om børnene ikke selv tænker på det på den måde, så er det nok det, de kan mærke, når de med så stor iver kaster sig over arbejdet i Cooperative Learning strukturerne.

Den største udfordring for lærerne er, at det ikke er så nemt, som det ser ud. At levere Cooperative Learning undervisning af høj kvalitet kræver både indsigt og masser af øvelse. Men de, der virkelig har valgt at gøre indsatsen, melder tilbage til os fra klasseværelserne, at det er det hele værd.

Jette Stenlev er medforfatter til bogen *Cooperative Learning, undervisning med samarbejdsstrukturer* og grundlægger af Cooperative Learning DK, som siden 2006 har leveret workshops og vejledning i Cooperative Learning til skoler og andre uddannelsesinstitutioner over hele landet.

